
Alumne: Ot Manresa Català

Tutora: Montse Viladevall Garriga

Quin és el futur de la ràdio?

Presentació

Als éssers humans ens encanta estar informats, conèixer què, quan i per què succeeix qualsevol cosa del nostre món. I tant se val si és un esdeveniment de l'altra punta del planeta o tan sols un fet d'aquí mateix. No importa. El que busca la gent és saber, estar al cas de tot. I és per això que es van inventar els mitjans de comunicació, mitjans com la televisió, la premsa o la informació digital. I també la ràdio, un mitjà que, com tots sabem, es transmet per l'oïda.

Avui dia, en un món on es diu que tot ens entra pels ulls, on predominen el dinamisme i el moviment, què passarà amb el mitjà auditiu? Hi ha diferents opinions i estudis; però, quin és el futur de la ràdio?

L'objectiu principal del meu treball de recerca és fer una anàlisi exhaustiva del passat i el present d'aquest mitjà de comunicació a través de l'emissora de Ràdio Tordera, com a exemple generalitzat de les ràdios locals. Prenent aquesta emissora com a eix, es vol arribar a conèixer i comprendre el futur del mitjà. La hipòtesi del meu treball és, en primera instància i abans d'iniciar la recerca, que la ràdio pot continuar essent, durant els pròxims anys, un mitjà de comunicació i difusió d'idees, treballant, principalment, en la difusió informativa amb la cooperació de les xarxes socials.

Metodologia

Per tal d'adquirir el màxim d'informació possible per poder finalment extreure les meves pròpies conclusions, he optat per contactar amb diferents personalitats que em poden aportar informació sobre el passat, com l'exdirectora de la ràdio analitzada, Rosa Maria Rusalleda; passant pel present, amb l'entrevista al director torrenc Albert Sabater, i, finalment, amb l'entrevista a un professional en tota regla en el món en general del periodisme i la informació, l'Albert Bassas. Aquestes han estat diferents entrevistes que, compaginades amb l'opinió de la societat obtinguda a través d'enquestes, es complementen amb l'anàlisi de documents històrics de l'Ajuntament de Tordera, Ràdio Tordera, «La història de la Ràdio» i informació provinent d'emissores com La Xarxa i Ràdio Palafolls, a més de l'anàlisi de diferents articles periodístics que han proporcionat dades destacables per a la recerca. Quant a l'anàlisi del present radiofònic, també he tingut accés als documents avaluatius de Ràdio Tordera que, de forma mensual, analitzen l'audiència de l'emissora i el seguiment a través d'eines com ara les xarxes socials. Totes aquestes dades han estat transcendents, doncs, per poder donar resposta a la hipòtesi que em plantejava a l'inici del treball en relació amb la pregunta clau que dona nom a aquest treball de recerca.

Cos del treball

El treball s'ha estructurat en tres etapes, segons l'anàlisi del passat i el present de la ràdio i, com a objectiu principal d'estudi, el seu futur. La part pràctica i teòrica es complementen dins de cada una de les etapes que componen el treball. Finalment es presenten les conclusions, on es dona resposta a la pregunta inicial i a la hipòtesi de partida.

Primerament, doncs, s'analitza l'etapa del passat de la ràdio. Aquesta és una recopilació d'informació de l'inici de la ràdio com a mitjà de comunicació, en general, incidint i concretant fins al punt d'arribar a conèixer el passat de Ràdio Tordera a través sobretot de l'entrevista a l'exdirectora de Ràdio Tordera, Rosa Maria Rusalleda. Ràdio Tordera és una emissora local situada a la població torderenca que va néixer el 5 de gener del 1982, de mans dels germans Palomé. El canvi més gran a destacar, dels que es van produir, va ser el moment en què l'exdirectora, Rosa Maria Rusalleda, va firmar un conveni amb el qual l'Ajuntament de Tordera començaria a finançar Ràdio Tordera com a òrgan públic. Aquí és on trobem, podríem dir, els inicis professionals de la Ràdio. De fet, des d'aquest moment es van crear òrgans de gestió interna que van facilitar el seu desenvolupament, procés que passa per fer un estudi de la programació, aconseguir patrocinadors externs i crear una difusió de qualitat, a més de la millora dels aparells electrònics. És evident que hi va haver grans canvis, per exemple amb l'arribada de la gravadora, que va donar lloc a poder moure's lliurement per fer entrevistes. A més de la recerca històrica a través dels

documents especificats a la bibliografia, molta de la informació me la va proporcionar l'entrevista a la senyora Rosa Maria Rusalleda, tot un referent, amb més de trenta anys d'experiència que avalen el passat de Ràdio Tordera.

Després de l'etapa del passat, l'estudi se centra en una nova etapa, l'actualitat. En aquest punt es realitza una anàlisi profunda i des de diferents punts de vista per conèixer en quin punt se situa la ràdio ara mateix. En referència a l'oient i al públic en general, s'analitza el funcionament actual de l'emissora i, finalment, les innovacions, plans o ajudes que aquesta té per ser més funcional i arribar més àmpliament a la societat. En aquest punt es dona èmfasi a la compatibilitat i a la competitivitat entre la ràdio i les xarxes socials. Hi ha una estesa concepció que aquest mètode de comunicació digital és, o representa, una forma de competència directa per a la comunicació radiofònica. Actualment, i amb l'estudi entre mans, s'ha comprovat que no és així. Ràdio Tordera fa ús de les xarxes socials més comunes i d'una pàgina web per tal de difondre tota la seva informació. Segons informes interns i estadístiques externes que automàticament calculen les mateixes xarxes socials, s'entén que aquest és un nou canal per arribar a l'oient que, amb la revolució digital, també passa a ser un lector o observador, és a dir, un consumidor radiofònic en termes més generals. D'altra banda, en termes digitals, Ràdio Tordera s'afegeix a La Xarxa de Comunicació Local, una estructura creada per la Diputació de Barcelona que té l'objectiu principal de potenciar les programacions de les televisions i les ràdios locals i la seva divulgació. «La Xarxa» ofereix continguts d'arreu del territori, accentuant la feina d'aquests mitjans comunicatius locals, que engloben la ràdio i la televisió dels municipis i ciutats, i fent-los arribar a territoris on no arribarien només amb la transmissió radiofònica tradicional.

Aquesta tasca professionalitza les emissores que emeten aquesta informació i, a més, dona l'oportunitat a altres ràdios o televisions locals d'emetre programes i informatius que abastin tot Catalunya o algunes zones del país. A més, el finançament que poden extreure les ràdios locals a través de «La Xarxa» pot arribar a ser molt important en els seus pressupostos, ja que representa una font d'ingressos molt valuosa. Ràdio Tordera, igual que moltes altres ràdios i televisions locals i de proximitat, es va adherir a aquest nou projecte. La informació referent a aquesta incorporació i al que ha representat per a l'emissora local es descriu i s'analitza a l'apartat de l'actualitat radiofònica, amb dades com l'informe analític del CAC 2018 (Consell Audiovisual de Catalunya) i tècniques de funcionament de l'emissora, narrades per l'actual director de Ràdio Tordera, Albert Sabater.

En aquest apartat de l'actualitat també hi ha una enquesta que vaig realitzar per tal de conèixer l'opinió més real i general possible dels oients. Els meus objectius eren, principalment, conèixer els mitjans comunicatius que els oients consumeixen, amb la finalitat de situar la ràdio en una posició i veure on es troba, així com saber quins

són els gustos dels oients quant a programes, i la relació que tenen amb la ràdio i els sistemes de difusió que la componen. Van respondre un total de 251 persones (48 % dones i 52 % homes). L'enquesta es va passar, d'una banda, en format digital, utilitzant els formularis de Google, amb l'objectiu de fer-ne difusió i arribar al màxim nombre de persones possible. D'altra banda, també vaig fer-la a peu de carrer, apropant-me a aquella gent que no accediria a la tecnologia per respondre-la; i, posteriorment, vaig fer el traspàs de dades, personalment, al formulari. Acabada l'anàlisi de l'actualitat i amb un ampli ventall de dades, estadístiques, opinions professionals i un registre històric entre mans, s'obre l'apartat del futur, un apartat on destaca l'entrevista amb el periodista professional Albert Bassas. Finalment, analitzo les xarxes socials en relació amb Ràdio Tordera per tal de descobrir quina és la seva funció actualment i quina és la rebuda que en fan exactament els consumidors.

Anteriorment, en l'apartat de l'enquesta, es va poder comprovar l'alt percentatge d'ús de les xarxes socials, davant d'altres mitjans de comunicació, ja sigui per a l'entreteniment o per a la informació.

Per això mateix la ràdio, igual que altres empreses o entitats, s'han adherit al món de les xarxes socials. Aquest és un punt molt important ja que desmunta la idea de la competència entre ambdós mitjans. De fet, la ràdio fa servir Internet com a mètode de difusió i venda dels seus continguts. Per tant, vaig estudiar l'eficàcia de les xarxes socials de Ràdio Tordera.

D'entre Twitter, Instagram i Facebook, vaig escollir l'última. A Facebook, Ràdio Tordera hi penja «Les notícies d'interès». Això permet que les notícies, concretament les d'última hora, es puguin conèixer al minut, sense la necessitat d'esperar a l'emissió de l'informatiu. També permet la participació als programes, una participació que pot ser retribuïda amb obsequis diversos.

Finalment, també ofereix a l'oient la possibilitat de recuperar un programa sencer que s'hagi emès amb anterioritat, a la carta.

Conclusions

Després d'un llarg procés d'estudi, he arribat a la conclusió que el futur de la ràdio és viable sempre que l'emissora en qüestió aconsegueixi adaptar-se als canvis de la societat, amb la qual cosa la meva hipòtesi inicial queda confirmada. Per arribar a afirmar això, he fet un seguiment exhaustiu de l'evolució de Ràdio Tordera, un clar exemple d'una emissora que ha fet aquest procés d'adaptació permanent i que es pot considerar un referent per entendre quin model hauria de seguir una ràdio que vol ser present en el futur.

Què busca la gent, quan vol cobrir una necessitat? Ràpidesa. I amb les plataformes digitals s'ha aconseguit arribar als consumidors al moment. No tothom té prou

temps com per escoltar l'aparell radiofònic, però sí que ho poden fer a través del seu dispositiu mòbil, majoritàriament al cotxe o en els seus desplaçaments.

A més, i d'acord amb les dades obtingudes de l'enquesta i de les explicacions del senyor Albert Bassas, la ràdio ha de buscar poder oferir seccions curtes, com ara petits informatius a cada punt horari, més que tot el programa sencer. Per sobre de tot, cal adaptar l'oferta a les necessitats de la gent i els serveis informatius són l'eina més directa que té la gent per informar-se, sense haver d'estar sempre escoltant la ràdio, ja que també, moltes vegades, es pot accedir a la notícia mitjançant la web o a les xarxes socials. I si es busca entreteniment, la ràdio ha aconseguit ampliar la participació dels oients o seguidors a través dels posts a Facebook o a Twitter. Amb aquestes comunitats digitals s'aconsegueix augmentar la interacció, tal i com s'ha demostrat en l'anàlisi del punt «La ràdio local a Internet». De fet, Internet és més una eina que no pas una competència per a la ràdio, ja que pot facilitar saber quins són els programes més descarregats i fer-ne difusió.

Per tant, un cop acabat el treball de recerca, m'agradaria expressar una sincera i personal reflexió que reafirma la meua resposta a la pregunta inicial, una reflexió que confirma la meua hipòtesi i que dona vida i futur a la ràdio.

«Sempre, fos ahir, avui i més enllà de l'endemà, el món canviarà. I, com a humans, hem d'estar preparats per tot el que vindrà. El canvi significa futur i adaptar-s'hi significa vida.»

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA BASADA EN TESTIMONIS ORALS (ENTREVISTES) I WEBGRAFIA:

— <<http://radiotordera.cat/radio/?p=65276>> — <http://radiotordera.cat/radio/?page_id=38100> — <<http://www.euskalnet.net/fmachain/page73.html>> — <<http://www.laxarxa.com/qui-som>> — <<http://www.radiopalafolls.cat/historia/>> — <<http://www.xpress.es/radiocable/histo.htm>> — <<https://ca.wikipedia.org/wiki/Telegrafia>> — <https://www.ara.cat/media/Nou-record-RAC1-sacosta-doients_0_1999000189.html> — <<https://www.cac.cat/actualitat/linforme-laudiovisual-del-2017-conclou-la-necesitat-dun-noucontracte-programa-la-ccma>> — <<https://www.facebook.com/radiotordera/insights/?section=navPageViews>>
